

בס"ד ♦ שבת קודש פרשיות בהר ♦ כ' אייר תשע"ה

עלון 147 – שנת שמיטה

העלון יצא לעילוי נשמת חיילי צה"ל שנפלו על קידוש השם הי"ד

תורה ועבודה

בפרשתנו מצטוו בני ישראל לפני כניסתם לארץ, לשמור את השנה השביעית כשנת שבתון לארץ.

בשנה זו לא עובדים בשדות, בכרמים ובפרדסים, וגם כאשר הגידולים גדלים מעצמם חייבים הם להיות מופקרים, וכל מי שרוצה רשאי לאסוף את התבואה לעצמו. מטרתה של אותה שנת שבתון היא להיות "שבת לה". בשנה זו משוחרר האדם מעבודת השדה ודאגותיו, ויכול להקדיש את ימי השנה ללימוד התורה. בקשר לפרנסה מבטיחה התורה, שבשנה הששית תוכפל התבואה בשדה וישאר ממנה יכול שיספיק גם לשנה השביעית.

אך קודם לאותה שנת השמיטה, צריכות לבוא שש שנים של עבודה בשדה, כציווי התורה: "שש שנים תזרע שדך" (כה, ג). העבודה שהקב"ה מכניס את העם לארץ ישראל, מפסיק לספק להם לחם מן השמים ודורש מהם לעבוד לפרנסתם, מוכיחה שהקב"ה לא רוצה שיהודי יחיה כמלאך. האדם צריך ללמוד תורה ולהיות מקושר לקב"ה, ויחד עם זאת לעבוד לפרנסת משפחתו. במילים אחרות מובע כאן הרעיון של "תורה ועבודה". יחד עם זאת צריך האדם לזכור, כי החובה לעבוד לפרנסת משפחתו ולחיות את חיי העולם אינה מטרה לעצמה. המטרה היא לקדש את החול, ולהחדיר בתוך העולם הגשמי שלנו את חיי הרוח היהודיים מבלי להתנתק ממנו.

"ביסוד השמיטה עלינו לדעת שאנו חייבים להתאמץ בכל כוחנו לסבב את פני הדברים שסוף כל סוף תהיה שבת הארץ הולכת ונקבעת בכל קדושתה על אדמת הקודש... " [הרב ש' וייזר, המעיין, טבת תשל"ג, עמ' 4].

למשפחת כיתה יא/3 שלוחה ברכת שבת שלום

יו"ל ע"י כיתה יא/3 ישיבת ירושלים לצעירים מחזור מ"ט כל הזכויות שמורות

ביעור

כאשר נגמר בשדה מין מסוים, אותו המין חייב בביעור. מותר לאכול מגידולי שביעית, כל זמן שיש עדיין בשדה מאותו המין. אך כאשר נגמרו בשדה הפירות מאותו המין, יוציא את הפירות הנמצאים ברשותו לרשות הרבים, ויפקירם בפני שלושה אנשים. לאחר הביעור מותר לזכות בחזרה בפירות אלו, אולם, יש להמשיך ולנהוג בהם קדושת שביעית. פירות, שלא קיימו בהם מצוות ביעור כדן, נאסרו באכילה.

דמי שביעית

כסף המשולם עבור פירות הקדושים בקדושת שביעית. כסף זה נתפש בקדושת שביעית.

הפקר

מצוות עשה מן התורה להפקיר את גידולי הקרקע הקדושים בקדושת שביעית, ולאפשר לכל אדם להיכנס לשדה וללקוט מן הפירות. נחלקו רבותינו האחרונים, האם הגידולים מופקרים מאליהם בשנה השביעית, או שכל זמן שבעל השדה לא הפקירם, אינם הפקר.

שו"ת דבר השמיטה

שאלה:

א. רציתי לשאול לגבי אכילת ירקות ופירות מצמחים/שיחים/שתילים שיכול להיות שטופחו, נשתלו בשנת השמיטה העומדת להסתיים. רציתי לשאול האם מותר לאכול מהם?
ב. אני אוכלת אצל חמותי שמגדלת ירקות בגינה עם הגג (באדניות או עציצים). השנה אני נמנעת בכל מיני תואנות לאכול מהסלט שהיא מכינה והמכיל עשבי תיבול (וכנראה גם בצל ירוק) שהיא מגדלת. האם להמשיך בכך גם בשנה הבאה מאחר ומקור הירקות הוא בגידול שנעשה לא כדן?
אותה בעייה קיימת גם אצל הורי המגדלים פירות בגינה שלהם - כך, למשל, אימי רוצה להכין לימון משומר מלימונים בעץ הנמצא בגינתם.
ג. מה לגבי פירות וירקות שימכרו לאחר ראש השנה, אבל לא ברור האם מקורם במקומות ששמרו על שנת שמיטה או לא. האם מותר לאכול מהם?
בכל מקרה, אולי ראוי מוסרית לקנות סחורה של חקלאים ששמרו על שנת שמיטה ולהעדיף אותה על פני זאת של חקלאים שנהגו באדמתם כמו בכל שנה.

תשובה:

ב. לפי דבריך הירקות גודלו שלא כדן (לא הבנתי בדיוק האם יש גג או אין גג) בכל אופן אם נקבל את ההנחה שגודלו שלא כדן אין לאכול מירקות שילקטו לאחר ראש השנה עד חנוכה, לאחר מכן אין צורך להחמיר, אלא א"כ יש ירקות שנלקטו בשביעית והם ספיחים שאין להם היתר.
לגבי הלימונים המצב שונה, אם אלו פירות שהם נותנים לך, הרי שאת יכולה לאכול אותם למרות שהם עצמם לא שמרו את דיני שביעית.
ג. כבר כתבתי לעיל שעד חנוכה יש להקפיד לקנות במקומות מפקחים, לאחר חנוכה אין צורך להקפיד אלא א"כ אלו דברים שנלקטו בשביעית (גזר, תפ"א, בצל וכו').

הרב יהודה הלוי עמיחי

העלון יוצא לעילוי נשמת בחורי הישיבה שנרצחו ערב ר"ח אדר ב' תשס"ח הי"ד